

Πολιτισμός Θανάτου: Από την Ιερότητα στην Ποιότητα της Ζωής (Εμμανουήλ Παναγόπουλος, Αμ. Επ. Καθηγητής Χειρουργικής)

Categories : [ΒΙΟΗΘΙΚΗ](#)

Date : Απριλίου 2, 2010

Στα τελευταία 40-50 χρόνια, οι στόχοι και οι πρακτικές της ιατρικής άλλαξαν ριζικά. Σε παλαιότερα χρόνια, η ιατρική ηθική ήταν σαφώς τοποθετημένη υπέρ της ζωής, ενώ σήμερα η ιατρική πρακτική, με αυξανόμενο ρυθμό, εμπλέκεται στη «νόμιμη» αφαίρεση της ανθρώπινης ζωής.

Η τάση για την αποδοχή του τερματισμού της ανθρώπινης ζωής, ως φυσιολογικής λειτουργίας της ιατρικής, είναι επιταχυνόμενη. Διεθνή ιατρικά και βιοηθικά περιοδικά, με πολύ θετικό τρόπο συνηγορούν στον **επαναπροσδιορισμό του θανάτου**, που θα περιλαμβάνει και άτομα σε εμμένουσα φυτική κατάσταση, καθώς και τα ανεγκέφαλα νεογνά. **Η γραμμή που χωρίζει τη ζωή από τον θάνατο έχει μετατεθεί, ώστε να καταστεί δυνατή η άντληση οργάνων για μεταμόσχευση**, σε χρόνο που αυτά θα είναι υγιή και βιώσιμα. Η **ευεργητική ευθανασία** και η **υποβοηθούμενη αυτοκτονία** είναι ήδη νόμιμη πρακτική σε ορισμένες χώρες, ενώ η παθητική ευθανασία, δηλαδή η μη εφαρμογή ή η απόσυρση της υποστηρικτικής της ζωής τεχνολογίας, που στόχο έχει τον άμεσο τερματισμό της ζωής ενός αρρώστου, όχι μόνο ασκείται ευρύτατα, αλλά και θεωρείται ηθικά επιβεβλημένη. Οι εκτρώσεις, ακόμη και σε προχωρημένο στάδιο εγκυμοσύνης, εξακολουθούν να αφαιρούν τη ζωή εκατομμυρίων εμβρύων ανά τον κόσμο.

Τα Δικαστήρια, οι διαμορφωτές πολιτικής και τα ΜΜΕ με έμφαση υποστηρίζουν ότι τα δικαιώματα των ασθενών και ο σεβασμός των επιλογών τους, ακόμα και για τον τερματισμό της ζωής τους, πρέπει να μεταλλάξουν τη συνείδηση του ιατρικού επαγγέλματος. **Πιθανότατα σύντομα θα φτάσει η εποχή, όπου οι ιατροί, οι νοσηλευτές και οι φαρμακοποιοί θα αναγκαστούν να εμπλακούν στην αφαίρεση ανθρώπινων ζώων** ανεξάρτητα και παρά τις θρησκευτικές και ηθικές αντιρρήσεις τους. Έτσι δημιουργείται ένα νέο πολιτισμικό κλίμα, με **πλατιά στρώματα της κοινής γνώμης να δικαιολογούν μερικά εγκλήματα στο όνομα των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών** και να ζητούν όχι μόνο την μη ποινικοποίησή τους, αλλά και την έγκριση τους από το κράτος, ώστε να γίνονται με πλήρη ελευθερία και με τη βοήθεια των κρατικών συστημάτων υγείας. Επιλογές, που στα παλαιότερα χρόνια θεωρούνταν απαράδεκτες, σήμερα γίνονται ολοένα και περισσότερο κοινωνικά αποδεκτές. Όλη αυτή η κατάσταση, σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη άδικη απώλεια ανθρώπινων ζώων σε εμφύλιες και άλλες συρράξεις και η διατήρηση της θανατικής ποινής και κατ' ακολουθίαν οι

εκτελέσεις κρατουμένων σε πολλές περιοχές του κόσμου, συνιστά **έναν πολιτισμό θανάτου**, όρο που φαίνεται να πρωτοχρησιμοποιήθηκε και από τον πάπα Παύλο-Ιωάννη τον Β' στην εγκύκλιο του *Evangelium Vitae* το 1995.

Ο όρος «πολιτισμός θανάτου» καλύπτει τις εκτρώσεις, όλες τις μορφές ευθανασίας, τη θανάτωση νεογέννητων με αναπηρίες και γενετικά νοσήματα, τη δημιουργία και καταστροφή ανθρωπίνων εμβρύων για πειραματικούς σκοπούς, τον επαναπροσδιορισμό του θανάτου για τη διευκόλυνση των μεταμοσχεύσεων και όλες γενικά τις προσβολές προς την ιερότητα της ανθρώπινης ζωής. Ο πολιτισμός του θανάτου, συνιστά μία διεθνή επικίνδυνη και βλαπτική ιδεολογία, που προσβάλλει τη χριστιανική ηθική, την πίστη στην ιερότητα της ανθρώπινης ζωής και την πίστη στην ύπαρξη της αθάνατης ψυχής του ανθρώπου. Είναι χαρακτηριστική η άποψη δύο εκπροσώπων του «πολιτισμού του θανάτου».

Ο Peter Singer, καθηγητής στο κέντρο μελέτης ανθρωπίνων αξιών του Πανεπιστημίου του Princeton στις ΗΠΑ, που θεωρείται από τους αρχιτέκτονες του «πολιτισμού θανάτου», σε πρόσφατο βιβλίο του με τίτλο: «Rethinking Life and Death» έγραψε: *«Μετά την καθοδήγηση των σκέψεών μας και των αποφάσεών μας για περίπου δύο χιλιάδες χρόνια, το παραδοσιακό δυτικό ήθος κατέρρευσε»!*

Και ο Derek Humphrey, πρόεδρος της αμερικανικής εταιρείας ευθανασίας και συγγραφέας του εγχειριδίου ευθανασίας «The Final Exit» έγραψε: *«Προσπαθούμε να ανατρέψουμε 2.000 χρόνια χριστιανικής παράδοσης»!*

Αυτή η ανάπτυξη και εδραίωση του πολιτισμού του θανάτου, οφείλεται κυρίως στη **βαθμιαία μετατόπιση της δυτικής κοινωνίας από την αντίληψη της ιερότητας της ζωής στην αντίληψη της ποιότητας της ζωής, ως αξίας υπέρτερης της πρώτης**. Η κοσμική αντίληψη της αξίας της ζωής είναι «η ποιότητα της ζωής». Σύμφωνα με τη θέση αυτή, η αξία της ανθρώπινης ζωής πρέπει να βασίζεται στη **χρησιμότητα** και την **παραγωγικότητά** της, και να είναι επιθυμητή και **χωρίς πόνο και ταλαιπωρία** σ' αυτόν τον αυτοϊκανοποιούμενο κόσμο μας. Όταν οι προϋποθέσεις αυτές δεν υπάρχουν, **η ζωή χάνει την αξία της, το ανθρώπινο πρόσωπο υποβιβάζεται σε «μη-πρόσωπο»**, η συνέχεια αυτής της ζωής θεωρείται ματαιοπονία, βάρος για το ίδιο το άτομο και το περιβάλλον του, σπατάλη πολύτιμων πόρων, που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε άλλους επωφελείς προορισμούς. Στο στρατόπεδο της «ποιότητας της ζωής» συχνά ακούγονται και οι παρακάτω εκφράσεις. Η φύση δέχεται ζωή μόνο με συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας. Η υποστηρικτική της ζωής τεχνολογία, τότε μόνο έχει λόγο, όταν χαρίζει ελπίδα και προοπτική ζωής. Όταν ο άνθρωπος μπορεί να αυτονομηθεί και να επανέλθει. Υπάρχουν περιπτώσεις που σεβασμός στον άνθρωπο σημαίνει ότι **όχι απλώς του επιτρέπουμε, αλλά και του διευκολύνουμε να**

πεθάνει.

Όταν η ποιότητα της ζωής χάνεται, η λύση που προτείνουν οι οπαδοί της είναι ο τερματισμός της, ο οποίος για πολλούς σύγχρονους βιοηθικούς δεν πρέπει να είναι μόνο **δυνατότητα**, αλλά και **υποχρέωση**.

Απέναντι στη μάταιη φιλοσοφία της **ποιότητας της ζωής** βρίσκεται η καταξιωμένη από το χρόνο θέση της **ιερότητας της ανθρώπινης ζωής**. Κατ' αυτήν η αξία της ανθρώπινης ζωής είναι εγγενής, προερχόμενη από την «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν» δημιουργία της από τον Θεό. Έτσι ούτε η ηλικία του ατόμου, ούτε η σωματική ή πνευματική κατάστασή της ούτε η ύπαρξη ή η μη ύπαρξη χρησιμότητας και παραγωγικότητας, ούτε το κόστος διατήρησής της μπορούν **να μειώσουν την αξία της και πολύ περισσότερο να γίνουν οι προϋποθέσεις εκούσιου ή ακούσιου τερματισμού της**. Αυτή η αντίληψη συνιστά τον **πολιτισμό της ζωής**. Αυτή την αντίληψη υπηρέτησε και δίδαξε ο πατέρας της ιατρικής Ιπποκράτης, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο του περίφημου όρκου του, τον οποίο σήμερα πολλοί ιατροί παραβιάζουν, αγνοούν ή και προσπαθούν να τον θέσουν στο περιθώριο ως απαρχαιωμένο και μη ανταποκρινόμενο στις σημερινές ανάγκες της δυτικής κοινωνίας.

Δυστυχώς η άποψη υπέρ της ποιότητας έναντι της ιερότητας της ζωής δεν έχει διαβρώσει μόνο το ιατρικό λειτούργημα, αλλά έχει εισχωρήσει και σε Ορθόδοξους Εκκλησιαστικούς και Θρησκευτικούς κύκλους.

Κατά τον Wesley Smith, δικηγόρο και συγγραφέα του βιβλίου «Culture of Death: The Assault on Medical Ethics in America» **ο πολιτισμός του θανάτου είναι σαν την ηρώλη. Άπαξ και μπεις στο δρόμο της, τίποτε και ποτέ δεν είναι αρκετό**. Τρανό παράδειγμα η εξέλιξη της ευθανασίας στην Ολλανδία. Πριν από αρκετά χρόνια η ευθανασία στην Ολλανδία ξεκίνησε ως παράνομη πράξη με κάποια κοινωνική και δικαστική ανοχή. Στη συνέχεια έγινε η νομιμοποίησή της υπό όρους και σήμερα εφαρμόζεται εκούσια ή ακούσια όχι μόνο σε ασθενείς του τελικού σταδίου με αφόρητο σωματικό πόνο και μικρό προσδόκιμο επιβίωσης, αλλά και σε νεογέννητα με αναπηρίες και γενετικά νοσήματα, σε ψυχιατρικούς αρρώστους και άτομα με προχωρημένο Alzheimer, αλλά ακόμα προσφέρεται και σε ηλικιωμένα άτομα χωρίς ιατρικά προβλήματα, που απλά έχουν «βαρεθεί» τη ζωή.

Σε έναν κόσμο, που ο πολιτισμός του θανάτου συνεχώς διευρύνει την αποδοχή του, χρέος μας και επιδίωξή μας πρέπει να είναι η προβολή και η υπεράσπιση του πολιτισμού της ζωής. Ο σεβασμός δηλαδή της ανθρώπινης ζωής και η υπεράσπισή της, ανεξάρτητα από την ποιότητά της και τη μικρή ή τη μεγάλη ενδοκοσμική προοπτική της.

(Πηγή: «Η Δράσις μας» ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2010)

ΑΛΛΑ ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ:

[Γενετικά Τροποποιημένες Καλλιέργειες: Η διάψευση των προσδοκιών \(Εμμ. Παναγόπουλος, Αμ. Επ. Καθηγητής Χειρουργικής, Διευθυντής Χειρουργικής ΕΣΥ\)](#)

[Βατικανό και εγκεφαλικός θάνατος \(Εμμανουήλ Παναγόπουλος, Αμ. Επ. Καθηγητής Χειρουργικής, Διευθυντής Χειρουργικής ΕΣΥ\)](#)

[Αληθεύοντες εν αγάπη: Για τον εγκεφαλικό θάνατο και τη δωρεά οργάνων μετά από καρδιακό θάνατο \(Εμμανουήλ Παναγόπουλος, Αμ. Επ. Καθηγητής Χειρουργικής, Διευθυντής Χειρουργικής ΕΣΥ\)](#)

[Γενετικά τροποποιημένες καλλιέργειες: χρήσιμες, επιβλαβείς ή επικίνδυνες; \(Εμμ. Παναγόπουλος, Αμ. Επ. Καθηγητής Χειρουργικής Διευθυντής Χειρουργός ΕΣΥ\)](#)

[Εγκεφαλικός θάνατος η άλλη θέση \(Εμμανουήλ Παναγόπουλος, Επίκ. Καθηγητής Χειρουργικής Παν/μίου Αθηνών\)](#)

[Θεραπευτική κλωνοποίηση & εμβρυικά βλαστικά κύτταρα \(Εμμανουήλ Δ. Παναγόπουλος, Επίκ. Καθηγητής Χειρουργικής του Πανεπιστημίου Αθηνών\)](#)